

SZODFRIDT ISTVÁN

Megjegyzések Kárpáti László hullámtéri erdőkkel kapcsolatos írásához (Erdészeti Lapok 1991. április)

A hullámtéri erdők sokféle természeti érdekességet rejtenek, számos védelemre érdemes állat- és növényfaj, növénytársulás húzódik meg ebben a térségben, különösen a Tisza hullámtérében. Az értékek megtartása, megmentése minden erdőgazdálkodó természetes kötelessége. Az ennek erősítése érdekében íródott tanulmány szerzőjének szándéka ezért tiszteletreméltó és nagyon időszerű. Ennek ellenére néhány megjegyzést kell tennem a leírtakkal kapcsolatosan. Néhány címűszóra hivatkozással megjegyzéseim a következők:

— **Tölgyesek védelme:** szerintem a hullámtéren „tölgyesek” természetes előfordulásban nincsenek. Ha vannak ilyenek, akkor ezek az egykori keményfás ligeterdő, régi nevén tölgy-kóris-szil ligeterdők tölgyessé szegényedett származékai. Természetvédelmi szempontból semmivel sem nagyobb értékűek, mint a nagyon kifogásolt nemesnyárasok.

— **„Sztálini” nemesnyárasok.** Nem kedvelem a szélsőségeket, sem a minden talpalatnyi helyet hasznosítani kívánó törekvéseket, de a kizárólag a természetes növényzetet fenntartani kívánó szándékot sem. Ezek ugyanis elfeledkeznek az erdők egyik fontos kötelezettségéről, vagyis a védelmi és üdülési tevékenységen kívül a fatermesztési funkció gyakorlásáról. Ha a természetes erdőkre nehezedő ilyen nyomást el kívánjuk hátrítani és megőrizni őket a fejszétől, akkor ehhez egyetlen megoldás kínálkozik: a bennük kitermelhető faanyagot valahol másutt gyorsan és hatékonyan elő kell állítanunk, mert fára szükség van. Ebben a hazában is! Ezt szolgálják a fatermesztő ültetvények, közöttük a nemesnyárasok is. A két kategória — természetes erdő- és fatermesztő ültetvények — nem egymás ellentétei, hanem egymás kiegészítői, egyik a másiknak létét indokolja. Ezért nem szolgálja a természetes erdők védelmét, ha a nemesnyárasokat teljes egészében kiebrudalnánk a hullámterekről. (Ugyanilyen megfontolásokkal az egész mezőgazdálkodásunkat — nemesített növényfajjaival, kemizálásával — lesöpörhetnénk a porondról. Amin vitatkoznunk kellene, az sokkal inkább az, hogy a két kategória milyen arányban legyen egymás mellett országos és táji keretben.)

A meglévő és épségben maradt természetes erdőket óvnunk kell. De nem általában, hanem egyedi tervezéssel, fokozott szakmai odafigyeléssel, mert a hullámtéri viszonyok időközben alaposan megváltoztak (feltöltődés, folyószabályozás, erőművek beépítése, no meg a természetes feltöltődés stb.), ezért a természetes erdők felújulását ma már aligha bízhatjuk a természetre.

Anakronizmus lenne a *megváltozott* ökológiai viszonyokra visszahonosítani az egykoron ott tenyésző és az *előző* viszonyokkal harmóniába jutott növénytársulásokat. Inkább azon kellene gondolkodnunk, mit tegyünk,

hogy a meglévő, értékeket hordozó növénytársulások a *megváltozott körülmények között is* megőrizhetők maradjanak. Ez nemes cél és csiklandós szakmai feladat, erőinket inkább erre kellene összpontosítanunk, nem pedig felületes ítélezéssel a nekünk nem tetsző dolgokat egyszerűen leradírozni a helyükről.

És a „sztálini” nemesnyárasokkal kapcsolatosan még annyit, hogy a nemes nyárasok alkalmazásba vétele szakmánk legjobb hagyományai közé sorolható, olyan tiszteletreméltó kollégáink áldoztak egész életet erre a célra, mint *Koltay György*, *Babos Imre* vagy *Kopeczky Ferenc* (nevüket hosszú lenne mind felsorolni), életművüket a rossz hangzású politikai címkével illetni vaskos gorombaság. Ha nem tetszik a nemes nyár, értő fülekre található, ha tárgyyszerű érveléssel és szakmai indoklással vitázunk, de nem csak úgy általában. A módszer nagyon rossz ízű, hallhattuk ezt negyven éven keresztül. Szakmai kérdést akkor sem szabad politikai szólammal, címkével megoldani, ha történetesen vitatjuk helyességét. A meggyőző érvelés, az adatokkal alátámasztott fejtegetés hamarabb talál követőkre, mint a levitézlett módszer, még akkor is, ha most ellenkező előjellel szólal meg.

Hasonlóképpen puffogó frázis az, ha a nemesnyárasok közül likvidált fehérnyár-újulatról beszélünk. Nehéz elhinni, hogy ez általánosítható jelenség lenne, hiszen a fehér nyárasok magassági szintjébe éppen a megváltozott vízjárás miatt ritkán jut el az árvíz, kivételképpen akkor, amikor a kiszóródott magvak csírázásához feltétlenül szükséges lenne. Ezért az ilyen megjegyzés akkor talál megértésre, ha a tag, az erdőrésztlet megjelölését és az eset konkrét leírását is megadjuk.

— **Kubikgödörök.** Az egykori gátépítés nyomán sorjáznak a Tisza védgátja mellett. Mesterséges képződmények, tehát semmiképpen sem érdemelnek akkora figyelmet, mint a természettől fogva megjelenő élővilág tagjai. Védelmüket akkor látom indokoltnak, ha megvizsgáljuk őket, és azokat kíméljük, amelyek valóban védelemre érdemes élővilágot hordoznak. A többi pedig szépen rábizzuk a természet rendjére, vagyis nem az erdészettől kell leginkább féltelnünk ezek jövőjét, hanem a kiöntések hordalékától. A természet ugyanis visszahódítja a magáét, ha hagyjuk. Vagyis a kubikgödörök védelme rövid lejáratú eredményt hozhat csak, vitatható, hogy az egyéb, gazdálkodást fékező jelenlétük meddig vállalható.

A leírtakkal *Kárpáti László* írására kívántam reagálni elsősorban a helyes nézetek kialakítása és a tisztánlátás érdekében. Úgy vélem, érveimet érdemes mérlegre tenni, a vita hevében csak kristályosodnak azok a nézetek, amelyek a hullámtéri erdők és a természetvédelem gondjainak enyhítését eredményezik. Ebben a reményben kívántam mondanivalómat közreadni.

SZENTEI BARNABÁS

Egy elmaradt előadás helyett...

Egy, már régóta tervezett előadásom külső kényszerítő okok miatt elmaradt. A megbízóimmal egyetértésben a skandináv fűrészipar helyzetéről számoltam volna be. De hát az előadás elmaradt... Ehelyett a szervezők megkértek, hogy cikk formájában írjam le előadásom tartalmát. Ez, sajnos, a témakör nagysága miatt nem valósítható meg, mégis megpróbálom leírni leglényegesebb pontjait.

A keretfűrészek helyett körfűrészek

Szó lett volna természetesen a fűrészipar mai technológiai helyzetéről, de ez nem olyan érdekes téma. Ezt el lehet olvasni a szaklapokban is és megnézni a nagy faipari kiállításokon. Ennél sokkal érdekesebb kérdés, hogy miért nem építenek ma új fűrész, vagy újítanak fel régit keretfűrészekkel. Ez még akkor sem történik, ha a fűrésznek régi, keretfűrész hagyományai vannak. Miért építenek zömével körfűrészeket és ha igen vastag rönkanyag áll rendelkezésükre, vagy igen nagy termelésről van szó (150 000 m³ rönk felett), akkor szalagfűrész. Ezek aránya ma Svédországban 80–85% és tovább emelkedik. Lombfa fűrészüzemet pedig nem ismerek Svédországban, amelyik keretfűrészrel dolgozik.

Ennek az irányváltásnak leglényegesebb oka (és ez nagyon tanulságos a piacgazdálkodásban) a piac lassú változása, a körfűrész olcsóbb beruházási költsége, sokkal nagyobb teljesítménye és az automatizálhatóság. A piacváltozás olyan kényszerítő körülmény, amely kezd visszahatni az erdőnevelési rendszerekre is. Itt, sajnos, nem tudom tárgyalni a részleteket. A beruházás kérdését és a termelékenységét pedig egyszerűen így foglalom össze: alacsony tőkebefektetéssel (ez jelenti a beruházást és az alacsony rönk- és készárúkészletekben megjelenő tőkét is) a lehető legnagyobb teljesítményt kell elérni.

Kalkulálni! Kalkulálni!

Skandináviában elképzelhetetlen az, hogy fűrészüzemet építsenek vagy átépítsenek anélkül, hogy előzetes piacanalízist és költség/haszon-kalkulációt ne csinálnának. A költségeket kölcsönző banknak aztán megvannak a saját szakemberei, vagy külső szakembereket kér fel, akik felülvizsgálják a kalkulációkat: a bank nem akarja elveszíteni a kikölcsönzött összegeket.

Ilyen kalkulációt elvileg minden fűrészgazdasági piacismerő szakember meg tud csinálni, csak egyszer meg kell mutatni neki a módszereket. Ma már igen jó számítógépes modellek léteznek a kalkuláció megkönyvitésére, amelyek lehetővé teszik a szimulációs eljárást is, hogy egyszerre több variációt is ki lehessen számítani.

Másik érdekes témakör a piacanalízis készítése, valamint az, hogy miként irányítja a vállalatvezető/keres-

kedelmi igazgató az üzletkötőit. Hogyan tervezi a piactevékenységet, hogy kevés költséggel nagy értéket tudjon eladni, biztos vevőknek, és a vállalatnak a haszna maximális legyen. Itt is kell kalkulálni.

Svédországban nincs olyan fűrészüzem, ahol ne tudná a vezetés köbdeciméterre, hogy milyen fafajból, milyen méretű és minőségű anyaga van a készárutéren, melyik máglyacsomagban és mi van eladva, ezenkívül mi áll készen azonnali eladásra és elszállításra. Mindezt legalább naprakészen tudja, de a legtöbb üzemben már on-line rendszerek vannak. Ez a számítógépes-rendszer az alapja annak, hogy irányítani tudja az üzletkötőt és a termelést. Ezen keresztül minimalizálhatja a készárúkészleteket a nagyobb haszon érdekében. Ez a készárú (de sok helyen még a félkészárú-) irányítórendszer megadja a pénzügyi osztálynak, hogy milyen összegek fognak befolyjni a következő hetekben/hónapokban. Ez az egyik alapja a kasszakészlet-prognózisnak.

A gazdaságosság kérdése

Hallom a belső fülemmel, hogy az egyik kollégám mondja: „... igen ám, de a körfűrész anyagkihozatala rosszabb, mint a keretfűrészé!...” Ez igaz, de itt az ideje, hogy véglegesen elhagyjuk ezt a hibás álláspontot! Ne a maximális anyagkihozatalra kalkulálunk, hanem a maximális gazdaságosságra vagy haszonra.

Ugyanígy tévedett az a docens Sopronban egy kérdéssel kapcsolatban, amikor a vállalati döntést azzal indokolta meg, hogy a vállalatnak figyelembe kell venni a nemzetgazdasági érdeket is (bár ő népgazdasági érdeket említ). Egy vállalatnak csak a vállalat gazdasági érdekével kell törődnie! A nemzetgazdasági érdek kérdését a kormány és szervei irányítsák törvényekkel, utasításokkal stb. Svédországban egy szociáldemokrata pénzügyminiszter mondta a 70-es évek elején, amikor azt követelték tőle, hogy avatkozzon bele a VOLVO vállalat ügyeibe, hogy „Svédországnak csak az fontos, hogy a VOLVO haszonnal dolgozzon. Ha a VOLVO veszteséges, az rossz Svédországnak is.” Én is ezt mondtam a docens-kollégának Sopronban.

Visszatérve a körfűrészüzemek kérdésére: hogy a körfűrész vagy a keretfűrész gazdaságosabb-e a rosszabb főtermék-kihozatal miatt, ezt csak piacanalízissel és teljes költség/haszon-kalkulációval lehet eldönteni. A cél a maximális gazdaságosság. A kalkulácóban minden gazdasági tényezőt figyelembe kell venni: többek közt a kihazatalt, a fűrészpor értékesítésének a lehetőségét, a körfűrész alacsonyabb beruházás mellett nagyobb teljesítményét stb. Lehetséges, hogy adott esetben, adott vállalatnál a kritikusomnak lesz igaza, míg 250 kilométerrel odébb nem! Amint látjuk, itt is a részletes költség/haszon kalkuláció adja meg a valószínű helyes választ!

A vállalatvezetésről

Amikor a nyugati gazdasági szakembereket megkérdezik, mit tennének először egy volt kelet-európai országban, így Magyarországon is, azt válaszolják, hogy a „legolcsóbb” beruházás a vállalatvezetési módszerek modernizálása, egyes esetekben a megváltoztatása lenne. Az ilyen beruházás nem drága és általában igen nagy hatása van még „nyugaton” is. Hogy ez mennyire érvényes a magyar fűrésziparra (és erdőgazdaságra is), azt nem tudom. Talán van olyan vállalat vagy üzem, ahol a problémák nagyok, de talán van olyan is, ahol ennek az ellenkezője érvényes.

Hogy mit, hol kellene csinálni/megváltoztatni, itt nem tudom részletezni. Különbösen is, helyi felmérés nélkül nem lehet javaslatot adni. Csak egy-két általános dolgot szeretnék megemlíteni.

Eddig a vállalatvezetők törvénybe iktatott 5 éves tervekkel dolgoztak, amiken nemigen lehetett változtatni, és pont ez volt a probléma. A vállalati és üzemi tervet, a piac és más külső tényezők alakulása szerint, állandóan igazítani kell. Erre a következő példát említem.

Gépkocsivezetésnél, éles kanyarban nem állítom be a kormányt meghatározott szögre, „fixre”, mert akkor biztosan az árokba megyek, vagy az egyik vagy a másik oldalon (hasonlítsd össze az 5 éves tervvel). Figyeld meg kedves olvasóm, hogy az egész kanyar alatt kisebb-nagyobb igazításokkal vezeted át az autót. Ezt kell csinálni a — sajnos — nagyon változékony piactudáskodásban is. De ehhez segédeszközökre van szükség és a piac állandó figyelésére.

Ma már ez nem probléma, mert ilyen segédeszközök már vannak: számítógépes vállalatirányítási rendszerek. Van olyan, amelyik mini számítógépen fut, de olyan is, amelyik személyi számítógépre van betáplálva. A különleges fűrészüzemi témákra is csináltak már számtalan változatot. A skandináv rendszereket azonban sajnos, nem lehet átvenni alakítás nélkül. Azt a magyar „testalkathoz” hozzá kell igazítani, de ez sem nagyobb probléma. Ezt szakirányítás mellett Magyarországon is meg lehet csinálni.

Másik kérdés, mikor kell ezeket az új vállalatvezetési módszereket bevezetni és átszervezni az egész vállalati adminisztrációt. Hallottam véleményt ezzel kapcsolatban, hogy van olyan vállalatvezető aki/-k először a privatizációs kérdést szeretné lezárni. Ez igen meglepett, mert majdnem úgy hangzik, mintha az eladásra szánt autót csak majd az eladás után akarnám megmosni és megjavítani. Nem szabad elfelejteni, hogy a „vevő” nagyobbra értékeli azt a vállalatot, amelyik jobban van megszervezve. Az adminisztrációval kapcsolatban pedig egy példát. Egy 120 kilós ember, ha lefogy 70 kilóra, sokkal jobban mozog és jobban érzi magát. A tervgazdálkodásban elő volt írva, hogy 120 kilósak legyünk. Lefogni nem könnyű. Nem is kell egyszerre, de el kell kezdeni.

Konklúzió: azonnal hozzá kell kezdeni a vállalat átszervezéséhez, új vállalatvezetési módszerek bevezetéséhez, függetlenül attól, hogy a vállalat állami tulajdonban van és marad-e és összefügg-e erdőgazdasági egységgel vagy sem. Tudom, az átszervezés szónak

nincs jó csengése. De ehhez hozzá kell szokni. A svéd vállalatoknál a szervezetet, vállalatirányítást általában 3-5 évenként átnézetik management szakemberekkel, azon az alapon, hogy a jó szervezetet is lehet jobba tenni: a lyukas fogat könnyebb betömni, mint esetleg később egy foghúzást átélni.

Mielőtt a svéd vállalatok ilyen rendszereket bevezetnek, először mindig költség/haszon kalkulációt készítenek és ennek alapján döntenek a végrehajtásról.

A kapitalista vállalatok is összedolgoznak a közös érdekekért

Aki nem ismeri a kapitalista rendszert, azt hinné, hogy a vállalatok „halálra” versenyzik magukat. Ez egyáltalán nem áll fenn. Az, hogy közös érdekvédelmi szövetségük van, magától értetődő. Többek közt innen kapják a nagyon jó és igen hasznos piaci és árinformációkat.

Ezenkívül egész sereg más segítséget kapnak innen. Az érdekvédelmi szövetség költségeit arányosan a termelés nagyságával, közösen viselik. Ezenkívül van még az egészen speciális svéd szövetség, ahol az összes erdőgazdaság (a faeladók) és a fűrészek, cellulózgyárak stb. (a favásárlók) tagok: ez a „fabemérő szövetség”. A tevékenység lényege igen nagy vonalakban a következő. Amikor a faanyag gazdát cserél, ha többször is, csak egyszer mérik be pontosan, az előírásoknak megfelelően. Így igen nagy „adminisztrációs” költséget takarítanak meg, amiben az eladó és vevő osztozik. Ezenkívül a gépkocsiszállításnál az anyag mindig a legközelebbi fűrészre, vagy más fogadóhelyre megy olyan mennyiségben, hogy a két vállalat csere-mennyisége kb. ugyanannyi legyen. Ezzel a szállítási költségeket csökkentik mindkét fél hasznára. Ha a csere-mennyiség nem egyenlő, akkor a különbözetet pénzben egyenlítik. Az egész eljárást ez a jól megszervezett, kölcsönös bizalmon alapuló, a vevőktől és eladóktól teljesen független szerv látja el. Még a fűrészeken lévő automatikus rönkosztályozót is bekapcsolják az olcsóbb elszámolás érdekében.

Érdekes tanulmányozni a közös érdekért való összműködést még a külön tulajdonban lévő fűrész- és erdőgazdaság közt. Itt késhegyre menő harc folyik a faanyag megszerzéséért és az olcsó árért, de amikor megegyeztek, kölcsönösen vizsgálják meg, hogy hol lehet költséget megtakarítani, mindkét fél részére.

Az előadás befejezése

Tapasztalatból tudom, hogy az előadás alatt akadt volna több kolléga, aki azt mondta volna hangosan vagy magában: ez mind szép, „de ezt nálunk Magyarországon nem lehet megvalósítani, mert...”. Nekik csak azt válaszolom, hogy mindazt, amit elmondtam, meg lehet valósítani teljes egészében vagy átalakított formában, kisebb-nagyobb mértékben, az illető vállalathoz igazítva. Ha nem teszik meg ezeket a lépéseket időben, akkor a vállalat előbb-utóbb elsorvad. Nem szabad elfelejteni, hogy az állam már nem ad mentőövet!

— Nem szabad félni a vállalat időnkénti átalakításától/átstruktúrázásától: ha a piac és a külső körülmény lassan vagy gyorsan változik/átalakul. Ez azt jelenti, hogy a vállalatnak is alakulnia kell az új környezethez. Fordítva ez soha nincs!

— Kalkulálni! Kalkulálni! Költség/haszon kalkulációt csinálni minden tevékenységre. Enélkül nem szabad dönteni. A végrehajtás után utókalkulációt kell csinálni. Ez sokszor jó tanítómester arra, hogy „mégsem így kellett volna csinálni”. Sajnos.

— Prognózisokat kell készíteni hosszabb–rövidebb időre, mindenre, de főleg a piac valószínű alakulására.

— Át kell térni a minőségi gondolkodásra. Magyarországnak nem tud versenyezni tömegtermeléssel. Így a minőség legyen az, ami a magyar árut jellemzi. Persze, ezt sem lehet elérni egy nap alatt, ehhez idő kell, de el kell kezdeni még ma!

— Át kell térni nagyobb mértékben „fűrészáru–termelésről” a félkész– és készárúkra. Itt is piacanalízisből kell kiindulni. Természetesen ez sokéves folyamat lesz, de a tervezést már most el kell kezdeni.

— Olyan termékeket kell keresni, amit más nem gyárt! Ezt persze könnyebb mondani, mint ilyet találni. De akinek sikerül, aranybányát talált.

Az Országos Erdészeti Egyesület előterjesztése a magyar kir. belügyminiszterhez, az erdőkárosítások meggátlása ügyében.

Nagyméltóságu Miniszter ur!

Az Országos Erdészeti Egyesület újabban is sajnosan értesült arról, hogy erdeink pusztítása nem kevesedik, s hogy addig, míg óhajtván várt erdőtörvényeink létrejöhetnek, erdőbirtokunk állománya tetemes kárt szenved, és nem egy község tartamos termőképességű földje változtatik terméketlen talaju birtokká.

Egyesületünk hivatászerű kötelességének ismeri a köztudomásban levő erdőpusztítások megakadályozását kérni, hogy így a sok esetben képzelt jogosultság leple alatt elkövetett erdőkárosítások és falopások elhárítására, az ország egyik nagyjelentőségű birtokának védelmére kellő oltalmat eszközölhessen, ... valamint az újabban bejelentett erdei károk behajtása s az erdőpusztítások meggátlása végett fennálló hazai törvényeink értelmében gyors és erélyes eljárásra utasítsák, s e tekintetben tevékenységük felett különösen örködjének.

Mindazonáltal a károsítók nem fenyítése, azokat újabb kihágások elkövetésére bátorítja és az erdőpusztítást mintegy közvetve terjeszti, hogy a más személyét és birtokát nem tisztelő, büntetlenül járó–kellő erdőtolvajok merészségükben annyira mennek, hogy az erdészeti tisztviselőknek és erdőőröknek sok esetben életére is törnek: bátorkodunk Nagyméltóságodat teljes tisztelettel megkérni, hogy addig is míg hazai viszonyainknak minden irányban megfelelő új erdőtörvényt nyerhetnénk, az ország törvényhatóságait újabban is felhívni méltóztatnék, mikép azok a megyei vagy városi tisztségeket utasítsák, hogy az erdei kihágásokat és fatolvajlásokat érdemlett szigorral büntessék és hogy a tárgyalás alatt levő vagy ezután feljelentendő károsítási eseteket, melyek az újabb polgári törvénykezési rendtartás tárgyában hozott 1868. évi LIV. t. cz. III. czime 95. §-ának h. pontja szerint is, ha büntényekkel párosulva nincsenek, sommás eljárás alá tartoznak, gyorsan

elintézzék, a kimondott ítéleteket végrehajtsák: végül pedig, hogy a nem szakértők által kezelt községi erdőket is, a közsédek igényeinek megfelelő felügyelet alá vegyék.

Buda–Pesten 1869. évi nov. hó 21–kén. Az országos erdészeti egyesület nevében. Keglevich Béla, elnök. Bedó Albert, egyleti titkár.

Ministeri körrendelet az erdők hatósági felügyelete tárgyában.

Szlávy József földmívelési-, ipar- és kereskedelmi m. kir. minister következő körrendeletet bocsátott ki: Sajnos panasz, ugy saját szemlélet útján nyert tapasztalás folytán is sajnosan kellett meggyőződnöm arról, hogy hazánkban az erdők, ugy a magánosok, mint különösen községek erdőségei is az okszerű erdőkezelés mellőzésével, részint aránytalanul nagy mérvekben vágatnak és irtatnak, részint a minden óvintézkedés nélkül rendetlen és szabályellenes legeltetés által tökéletes elpusztulásnak néznek eléje, és ez történik annak daczára, hogy hazai törvényeink, névszerint az 1807–ik évi 21. t.–czikk, s az 1840. 9–ik t.–czikk kellően figyelemben tartva, s alkalmazva eléggé alkalmasok lennének arra, hogy az erdőségek által képviselt tekintélyes tőkevagyon, józan használat mellett csonkítatlanul megtartathassék az utókor számára. Azon állomással egybekötött kötelességnél fogva, mely gondjaimat ez irányban is kiterjeszteni köteles, hivatva érzem magamat ismételve figyelmeztetni az ország összes hatóságait, hogy addig is, míg az általam az országgyűlés elé közelebb benyújtandó törvényjavaslat törvényerőre emeltetnék és életbe lépne, a már hivatott 1790/1–ik évi toczikk értelmében a területén található erdők kezelésére felügyelni, s azokat a pusztítástól az 1807–ik évi 21. tv.–czikknek esetről–esetre leendő szigorú alkalmazása által megvédeni szoros kötelességének ismerje.

(Erdészeti Lapok, 1872)

**A MEZŐFÖLDI
ÁLLAMI ERDŐ- ÉS VADGAZDASÁG**
tisztelettel értesíti Önt, hogy
1991. július 15-én
megnyitotta vadászfegyver, vadászlőszer,
vadászfelszerelés szaküzletét az
Erdőgazdaság Központjában
8001 Székesfehérvár,
Tolnai u. 1. Pf.: 71.

VADEX

NYITVATARTÁS MUNKANAPOKON:
10-18 óra között

Szaküzletünkben a neves bajorországi **Harald Sax**
fegyverüzem által
gyártott és forgalomba hozott Mauser típusú golyós,
illetve 12/70 bock sörétes fegyvereket, valamint az összes
Magyarországon forgalomban lévő golyós, illetve sörétes
fegyverekhez használatos löszereket árusítjuk,
távcsőszereléshez különböző tartozékokat, továbbá
egyéb vadászfelszereléseket is tartunk.
Jelenleg 30-06 Mauser (98 típ.) német, illetve neves japán
távcsővel, háromféle távcsőfelszereléssel,
háromféle elsütőszerkezettel, 7x64 (98 típ.)
Mauser szerelése szintén három változatban,
háromféle elsütő szerkezettel, bock 12/70-es sörétesek
egy- és kétravasos kivitelben ejektorral vagy anélkül.
Lőszerválasztékunk: 30.06, 7x64, 7x65R, 7x57, 7x57R,
222 Remington, 8x57JS, 243 Winchester,
308 Winchester, 9,3x62,74... stb. Sörétes 12/70,
16/70, 20/70 stb., egyéni megrendelésre,
kívánságra valamennyi fegyver- és löszertípust behozatjuk.

**FORDULJON BIZALOMMAL
SZAKEMBEREINKHEZ!**

Telefon: (22) 16473 Telefax: (22) 27525 Telex: 21-306